

Политбарометър

ГЕОРГИ КАРАСИМЕОНОВ (РЕД.)

Година 18, брой 3 – юли-септември 2018 година

- Началото на новия политически сезон стартира с министерски оставки, което показва, че се очаква гореща политическа есен. Събитията през последните месеци показват растяща нестабилност на управлението, която трудно може да бъде преодоляна с министерски оставки. Кризата с Търговския регистър, фалитът на застрахователната компания „Олимпик“, некачественото пътно строителство са резултат от комплексни проблеми, които и занапред ще генерират подобни кризи. Натрупването на подобни скандали може да доведе до постепенна ерозия в подкрепата за управляващите.
- Решението на БСП да напусне парламента, като остави само 20 свои представители е в противоречие с принципите на парламентаризма, но е сигнал за това, че предизборната кампания на партията е в ход. Още повече, че Корнелия Нинова открито заяви, че партията ще се готви за избори „2 в 1“ - парламентарните избори заедно с европейските.
- Постоянните скандали в „Обединени патриоти“ ерозират електоралната подкрепа за коалицията и подкопават доверието към правителството. Въпреки че на този етап лидерите преодоляват своите противоречия, напрежението между Волен Сидеров и Валери Симеонов показва, че бъдещето на коалицията е под въпрос. С приближаване на изборите за европейски парламент не е изключено коалицията да се разпадне.

Съдържание	1. ПОЛИТИЧЕСКАТА СИТУАЦИЯ	2
	1.1 Вътрешна политика	2
	1.2 Външна и европейска политика	6
	1.3 Бежанска криза	7
	2. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОЛИТИЧЕСКИ ПАРТИИ	8
	2.1 Социалдемократически и други лявоцентристки партии	8
	2.1.1 БСП	8
	2.1.2 Други лявоцентристки партии	9
	2.2 Десноцентристки партии	10
	2.2.1 ГЕРБ	10
	2.2.2 Други десноцентристки партии	11
	2.3 Центристски партии	11
	2.3.1 ДПС	11
	2.3.2 „Воля“	12
	2.4 Националистически партии	12
	2.4.1 Обединени патриоти	12
	2.5 Позиции на партиите по външната и европейската политика	12
	3. ОБЩЕСТВЕНО МНЕНИЕ	13
	4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ	14

1. Политическата ситуация

1.1 Вътрешна политика

Политическата ситуация през изминалото тримесечие мина под знака на все по-видимата криза на управлението. Три месеца след края на българското председателство на Съвета на ЕС, управляващите така и не могат да намерят нова тема, върху която да се фокусират. Няколко извънредни събития през месец август засилиха усещането за нестабилност. В средата на август се срива електронната система на Търговския регистър – безпрецедентна криза, която доведе до практическо блокиране работата на бизнеса за близо 20 дни. Управляващите коментираха ситуацията едва няколко дни след възникването на проблема. Премиерът Борисов заяви, че няколко диска в компютрите са дали дефект, което е довело до срив в системата. Той увери, че по аварията се работи денонощно и че проблемът ще бъде разрешен за няколко дни, което не се случи. Министърът на правосъдието Цецка Цачева, на която е подчинена Агенцията по вписванията, отговаряща за Търговския регистър не взе отношение по темата. По-късно стана ясно, че за възможни проблеми в регистъра е било докладвано още в началото на годината, но не са били взети адекватни мерки. Действията на правителството по разрешаване на кризата показаха хаос, противоречиви и закъснели реакции, липсата на ясен план за действие.

От опозицията реагираха остро на създалата се кризисна ситуация. От БСП заявиха, че това е безпрецедентна криза, за която трябва да се понесе политическа отговорност и поискаха оставката на цялото правителство. Извънпарламентарната опозиция в лицето на „Демократична България“ поиска външно независимо разследване за изясняване на причините за аварията. В публичното пространство бяха изразени съмнения за възможно умишлено заличаване на данни от регистъра, което бе опровергано от правителството. За да бъде туширано напрежението се стигна до оставката на шефката на Агенцията по впис-

ванията Зорница Даскалова. В медийното пространство бе тиражирана информацията, че тя е приближена до депутата от ДПС и медиен олигарх Делян Пеевски, който е лобирал пред управляващите за нейното назначение.

Докато течеше кризата с Търговския регистър бе обявен фалита на регистрираната в Кипър застрахователна компания „Олимпик“, която има клон и в България. Оказа се, че близо 200 000 български граждани ще останат без застраховки гражданска отговорност при настъпило застрахователно събитие. Въпреки оправданията на правителството, че българският регулаторен орган Комисия за финансов надзор (КФН) няма вина в случая, се стигна до оставката на Ралица Агайн, зам.-председател на КФН, която отговаря за застрахователните компании. Агайн заяви, че не носи никаква вина, а оставката ѝ е емоционален жест. Агайн посочи, че през миналата година „Олимпик“ е купила компании в Испания и Бразилия за стотици милиони евро, което е довело до липса на средства и така се е стигнало до фалита.

Кризата с Търговския регистър и с фалита на „Олимпик“ станаха повод БСП да събере подписи за свикване на извънредно заседание на Народното събрание, което се проведе на 21 август. На него беше изслушан премиерът Борисов, а също така бе гласувана оставката на Ралица Агайн. По този начин правителството зае отбранителна позиция, а опозицията използва ситуацията да призове за оставки и предсрочни парламентарни избори, което засили политическото напрежение на старта на новия политически сезон.

Проблемите пред управляващите не спряха дотук. В началото на септември близо до Своге автобус излетя от пътя и се преобърна в дерето, което доведе до смъртта на 17 човека. Катастрофата доведе до засилване на общественото напрежение. Оказа се, че граждани са сигнализирали за опасния участък години наред, поради множеството катастрофи, които се случват там, особено при дъжд, какъвто е валил и по време на

катастрофата. Проверка установи, че поставеният асфалт е некачествен. Въпреки това на този етап единственият обвиняем е шофьорът на автобуса, който при ограничение 40 км/ч. е карал с 53 км/ч., според разследващите органи. Фирмата, която е изграждала трасето - „Трейс груп“ е била сигнализирана от Агенция пътна инфраструктура да поправи дефектите на пътя, но това така и не е било сторено. Граждани започнаха протести и блокираха пътя за Своге като поискаха от управляващите да се поправи участъка и да се потърси отговорност на виновните.

Общественото напрежение доведе до решението на министър-председателят Борисов да поиска оставките на министъра на регионалното развитие Николай Нанков, министъра на вътрешните работи Валентин Радев, министъра на транспорта Ивайло Московски. Премиерът Борисов изрази съжаление, че трябва да се раздели с тримата министри, с които толкова дълго време е работил и са постигнали много в съвместната им работа. При създалата се ситуация обаче е редно да се понесе политическа отговорност.

Поисканите от премиера оставки на тримата министри доведоха до напрежение в управляващата коалиция. Вицепремиерът и лидер на НФСБ Валери Симеонов от Обединени патриоти /ОП/ заяви, че не е съгласен с оставките, тъй като те не се съгласувани в Коалиционния съвет, както е записано в коалиционното споразумение. Той заяви, че депутатите на НФСБ ще гласуват против оставките в Народното събрание. Според Валери Симеонов премиерът Борисов решава авторитарно, не се допитва до своите партньори, което се е превърнало в тенденция. Симеонов заяви, че неговата партия няма да търпи подобно поведение и ще преосмисли дали да остане в правителството.

Лидерът на „Атака“ Волен Сидеров, председател на Парламентарната група на ОП застана на страната на премиера Борисов. Според Сидеров суверенно право на премиера е да иска оставки и да предлага минист-

ри. Сидеров заяви, че „Обединени патриоти“ могат и без Валери Симеонов и дори каза, че ще поиска неговата оставка като вицепремиер на срещата на Коалиционния съвет. По думите му Симеонов внася смут и напрежение в туристическия бранш с показните си акции и действия в интерес на определени бизнес кръгове. От НФСБ на свой ред заяви, че ще поискат промяна в ръководството на парламентарната група, която в момента се председателства от Волен Сидеров. Скандалите в „Обединени патриоти“ не са изненада за никого. От началото на мандата на Народното събрание, Волен Сидеров и Валери Симеонов са в постоянен конфликт, което създава предпоставки за нестабилност и показва, че настоящото мнозинство се крепи на крехък баланс.

В ГЕРБ също изразиха несъгласие с оставките. Председателят на парламентарната група Цветан Цветанов заяви, че решението за оставките и колко да бъдат те, ще се реши съвместно с коалиционните партньори на заседание на Коалиционния съвет. В партията започна кампания в подкрепа на министрите. Редица кметове на ГЕРБ изразиха своята подкрепа за министъра на регионалното развитие Николай Нанков. Председателят на Народното събрание Цвета Караянчева от ГЕРБ заяви, че оставките могат и да не бъдат подкрепени в Народното събрание. Реакцията в ГЕРБ по повод оставките показва разделение в партията, което засили усещането за нестабилност. В крайна сметка след заседание на коалиционния съвет се стигна до изглаждане на напрежението и премиерът Борисов обяви номинациите за нови министри – за министър на вътрешните работи Младен Маринов, към момента главен секретар на МВР, за министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията Александър Манолев, досега зам.-министър на икономиката, за министър на регионалното развитие Петя Аврамова, народен представител от ГЕРБ. Единствено НФСБ излязоха с различна позиция. От партията заявиха, че ще гласуват против оставките в пленарна зала, но ще подкрепят при гласуването новите министри.

Катастрофата край Своге беше само повод за оставките. През последната година бе натрупано сериозно напрежение в редица сектори, като най-големите скандали бяха свързани с вътрешното и правосъдното министерство. Министър Валентин Радев определено не се справяше в своята работа и предизвикваше негативни коментари и реакции за различни свои действия и публични изяви. Неговата оставка дори в известна степен е закъсняла. Вероятно затова Борисов сега залага на човек от системата, защото през последните години в министерството бе натрупано напрежение, което отчасти се дължеше и на факта, че външни на системата хора, които не познават спецификите на работа, поемаха ръководството. Ако имаше скандал, за който трябваше да бъде поета политическа отговорност, то безспорно това бе кризата с Търговския регистър. Оставката на шефа на Агенцията по вписванията бе най-малкото, което можеше да се направи при криза от подобен мащаб. Премиерът Борисов първоначално заговори и за други възможни оставки на министри, впоследствие обаче тази идея отпадна. Най-вероятната причина е, че толкова много оставки наведнъж щяха да създадат допълнително усещане за криза на управлението.

В деня, в който Народното събрание трябваше да гласува промените в правителството, за изненада на всички стана ясно, че президентът още не е подписал указа за освобождаването на Младен Маринов като главен секретар на МВР. Затова гласуването бе отложено. От президентството заявиха, че не е изпълнена съгласувателната процедура, когато се изисква указ на президента, както изисква Устройственият правилник на Министерски съвет. Президентът Радев заяви, че няма да взема кадрови решения под натиск и призова управляващите да спазват закона. Междувременно заради публикация във вестник Капитал, номинираният за министър на транспорта Александър Манолев реши да се откаже да заеме поста. В публикацията се твърди, че в миналото Манолев е имал общи фирми с хора от силовата групировка СИК, освен това срещу него има дела за пътни ин-

циденти и хулигански прояви. Манолев заяви, че всичко около тези случаи е ясно и че съдът е доказал, че той няма вина. Той обаче е решил да се оттегли, за да няма спекулации по темата и това да навреди по някакъв начин на кабинета. Премиерът Борисов прие аргументите на Манолев и излезе с ново предложение за министър на транспорта - Росен Желязков, председател на Комисията за регулиране на съобщенията и бивш главен секретар на Министерски съвет.

След като указът за освобождаването на Младен Маринов бе подписан от президента, рокадите в правителството бяха гласувани от Народното събрание. Против промените гласуваха депутатите на БСП и ДПС. Както бяха заявили по-рано, депутатите от НФСБ гласуваха против оставките, но подкрепиха новите министри.

По време на дебатите в Народното събрание лидерът на БСП Корнелия Нинова заяви, че тези оставки не решават нищо. Тя повтори тезата за необходимостта от предсрочни парламентарни избори и коренна промяна на модела на управление. Лидерът на ГЕРБ Мустафа Карадайъ заяви, че ГЕРБ сами са виновни за своето затъване, като с предложените нови министри само се отлага неизбежното – предсрочните парламентарни избори. По думите му трите оставки целят единствено да се тушира напрежението. Карадайъ обвини ГЕРБ, че са дали властта на популисти и националисти. По този начин ГЕРБ са разрушили и малкото останало доверие в институциите, а това е довело до криза на държавността и отстъпление от европейските ценности.

Напрежението между президента и управляващите се засили по повод решението на правителството българската делегация за годишната сесия на Общото събрание на ООН да бъде водена от премиера, а не от президента. Борисов е водил делегацията в далечната 2010 г. От тогава българските президенти са били тези, които са вземали участие на форума. От президентството заявиха, че това е решение на кабинета, което не е съгласува-

но с тях. От министерство на външните работи казаха, че президента е бил уведомен, като преди това са водени разговори между политическите кабинети на двете институции за това кой да води българската делегация. От правителството се аргументираха, че е редно да има редуване между президент и премиер.

Споровете около указа за освобождаването на Младен Маринов станаха повод за нова размяна на реплики между президента и премиера. Президентът Радев заяви, че кандидатурата на Младен Маринов за министър не среща обществено неодобрение. Борисов заяви, че не воюва с президентската институция, но Радев постоянно критикува ГЕРБ, което не е ролята на президента като обединител на нацията. Борисов посочи, че президентът трябва да е равно отдалечен от всички партии, затова не приема подобни критики. Ако Радев обаче иска да работи като изпълнителна власт, Борисов го призова да си „направи партия, да оглави БСП, да отиде на избори и да посочва министрите, ако спечели“. Борисов подчерта, че до този момент не е чул Радев да критикува БСП, въпреки скандалите около партията, като например този с Бенчо Бенчев, общински съветник от групата на БСП в Бургас.

Търканията между президента и правителството личат и от трудното съгласуване на ротацията на българските посланици и дипломатически представители зад граница. Президентът е отказал определени предложения на управляващите с мотива, че иска да ограничи политическите лица, за сметка на дипломати от кариерата.

След като Народното събрание отхвърли вето на президента по промените в Административно-процесуалния кодекс държавният глава сезира Конституционния съд. Подобна стъпка предприеха и от БСП. Сред мотивите на президента е посочено, че увеличаването на таксите ще затрудни обжалването на административните актове, а с това и конституционното право на защита. Президентът оспорва и премахването на касационната ин-

станция в някои закони като: Закона за достъп до обществена информация, Закона за семейните помощи за деца, Кодекса за социално осигуряване, Закона за правната помощ и др. БСП сезираха конституционния съд със сходни мотиви. В искането се посочва за опасността от лишаване на гражданите от достъп до правосъдие, като са нарушени принципите на правовата държава. Освен това в мотивите си социалистите сочат, че увеличаването на таксите ще е непосилно за бедните.

Във вътрешнополитически план интерес предизвика обръщението към нацията на президента Радев по повод началото на новия политически сезон. Радев обърна внимание на кризата с Търговския регистър и фалита на застрахователната компания „Олимпик“, като инциденти, които са пробив в държавността. В обръщението си президентът посочи, че законността и прозрачността са важна предпоставка за всеки инвеститор. Затова не бива да ни учудва сривът в чуждестранните инвестиции, който се наблюдава през последната година. Радев припомни за ветото, което е наложил в Закона за приватизация в края на миналата парламентарна сесия, което бе подкрепено от Народното събрание, като заяви, че подобни лобистки текстове ерозират и без това ниското доверие в парламента. Скандалите в страната, засенчват реалните проблеми пред обществото, които стоят на дневен ред. По думите на президента оставките вече не са решение, а бягство от отговорност. Проблемът в държавата не е персонален, а системен, а нови избори в непосредствено бъдеще няма да открият нова перспектива. Радев призова управляващите към отговорно поведение като се фокусират върху най-неотложните проблеми в обществото. По думите му гражданите очакват от парламентарната и извънпарламентарна опозиция „ускорено изграждане на убедителна алтернатива на сегашното управление“. Според Радев в страната съществуват два системни порока – несправедливостта и корупцията. Той е на мнение, че ако политическата класа, не успее да се справи с тях, гражданите ще потърсят нови пътища за тяхното решаване.

В края на юли Конституционният съд излезе с решение по повод внесеното питане от управляващите дали Истанбулска конвенция е в съответствие с конституцията. 8 от членовете на съда са на мнение, че конвенцията противоречи на конституцията на страната. Останалите 4 съдии са подписали решението с особено мнение. Според конституционните съдии Конвенцията съдържа текст, който би наложил в Република България да се създадат процедури, осигуряващи правно признаване на пол, различен от биологичния, в разрез с Конституцията. Конституционният съд е отбелязал, че декларираните цели на Конвенцията напълно съответстват на основните конституционни принципи на Република България, тъй като в преамбюла на Конституцията се подчертава валидността на общочовешките ценности, сред които изрично са посочени хуманизмът, равенството, справедливостта и търпимостта. Също така Конституцията въвежда изрична конституционна забрана за каквато и да е дискриминация, основана на „пол“. По отношение на понятието „джендър“ в решението е посочено, че то отразява определени социални и културни представи за мъжете и жените, изградени в дадено общество към определен момент, но пък тези представи търпят развитие. Така може да се стигне дотам, че „биологично детерминираните характеристики на пола са ирелевантни, а има значение само половата самоидентификация“.

В края на септември повишаването на цената на петрола в световен план, доведе до искане от страна на Булгаргаз за повишаване на цената на газа, което Комисията по енергийно и водно регулиране уважи. Така от 1 октомври цената на газа ще се повиши между 7 и 14% за различните потребители. Това ще доведе до поскъпване на разходите на бизнеса, покачване цената на парното и други услуги. Наред с това се наблюдава повишаване на цената на хляба, заради по-високата цена на зърното. Темата с повишаването на цените доведе до политически реакции от страна на партиите и изглежда ще бъде един от въпросите, които ще определят политическата ситуация в страната в следващите месеци.

1.2 Външна и европейска политика

В началото на септември премиерът Бойко Борисов бе на посещение в Израел, където се срещна със своя колега Бенямин Нетаняху. Повод за визитата на българския премиер бе участие в Световна конференция по контра-тероризъм. По време на посещението Борисов обяви новината, че от 1 януари 2019 г. България ще открие в Йерусалим генерално почетно консулство. Премиерът Нетаняху заяви, че се надява откриването на почетно консулство да бъде първа стъпка за преместването на българското посолство от Тел Авив в Йерусалим. Борисов отправи покана към своя колега да посети България и изрази готовност да края на годината да се проведе съвместно заседание на двете правителства.

В началото на септември на официално посещение в България бе президентът на Индия Рам Натх Ковинд. Това бе първото посещение на индийски президент в страната от 15 години насам. Президентът Радев заяви, че това посещение е от изключителна важност за засилване на диалога и сътрудничеството между двете страни в широк кръг от сфери – търговия, инвестиции, туризъм, образование, културен обмен и др. Българският държавен глава заяви, че България ще подкрепи Индия в усилията страната да заеме съответстващото й място в системата на ООН и Съвета за сигурност, при бъдеща реформа на Организацията. Бяха подписани редица двустранни документи за сътрудничество като: Програма за сътрудничество в областта на науката и технологиите за периода 2018-2021 г; Меморандум за сътрудничество в областта на туризма; Меморандум за сътрудничество между Института за ядрени изследвания и ядрена енергия и Глобален център за сътрудничество по ядрена енергия. Двамата президенти обсъдиха възможността за директна авиолиния между двете страни. Индийският президент дойде в страната с голяма бизнес делегация, която участва на българо-индийски бизнес форум, в която взеха участие над 300 компании от двете страни.

В средата на септември в Рига президентът Радев взе участие в ежегодната среща на президентите от групата „Арайолуш“. По време на форума президентът обсъди със своя италиански колега Серджо Матарела политиките по миграция в ЕС и необходимостта за по-голяма солидарност и подкрепа към страните от външните граници на Съюза. Президентът Матарела прие поканата на българския държавен глава да посети страната за откриването на културно-информационен център на Италия в България.

В изказването си на форума в Рига българският президент заяви, че бъдещето на Европейския съюз зависи от способността да бъдат приобщени гражданите към вземането на важните за Европа решения. Според Радев икономическото и социално сближаване между „стари“ и „нови“ държави членки на ЕС е задължително условие за съхраняването на потенциала на съюза да бъде единен и да действа като общност. Радев посочи, че ЕС трябва да бъде единен и да утвърждава своите ценности и в съседни региони, в противен случай рискува рано или късно да започне да внася външни за Съюза модели. По думите му това изисква интеграция и в областта на външната политика и дипломацията, изграждането на адекватен отбранителен капацитет, с който ЕС да гарантира своите интереси.

Решението на Европейския парламент да започне процедура за отнемане правото на глас на Унгария доведе до разнопосочни реакции сред българските политици. По предложение на Обединените патриоти на свое заседание правителството единодушно реши да бъде изготвена позиция в подкрепа на Унгария, което се възлага на Министерство на външните работи. Решението на правителството бе съобщено от вицепремиерите Симеонов и Каракачанов от Обединените патриоти. На неформалната среща на Съвета на ЕС, посветена на Брекзит, премиерът Борисов коментира темата с решението на кабинета по начин, чрез който показва колебание в позицията на България. Според Борисов този акт на правителството няма правна, а има само морална

стойност, защото темата с гласуване в Съвета за отнемане на гласа на Унгария още не е на дневен ред. Борисов заяви, че това решение е за някой ден в бъдещето, ако се стигне до подобно гласуване. Премиерът посочи, че не е съгласен с някои от политиките на Орбан, като затварянето на университети - позиция, която е споделял със своя унгарски колега многократно. Освен това Борисов заяви, че Орбан няма защо да се притеснява от това Фронтекс да действа на негова територия. Според Борисов този механизъм само усилва границите на Съюза, а не трябва да се разглежда като отнемане на суверенни права по охрана на националните граници. Партньорите на Борисов от Обединени патриоти изразиха учудване от изказването на премиера. Красимир Каракачанов заяви, че Борисов е гласувал „с две ръце“ в подкрепа на Унгария и не разбира твърдението, че това решение е без правна стойност. Лидерът на БСП Корнелия Нинова заяви, че Борисов заема двойствена позиция - една в страната и различна в Брюксел. Борисов отговори на Нинова, че всички евродепутати на ГЕРБ са гласували в подкрепа на Унгария, докато тези на БСП в подкрепа на санкциите. Ето защо според Борисов БСП е тази, която показва двойствена позиция.

1.3 Бежанска криза

През последния месец се наблюдава известно засилване на мигрантския натиск към България от Турция. Това бе обявено от вицепремиера и министър на отбраната Красимир Каракачанов. Той заяви, че в период от 40 дни 222 души са се опитали да преминат границата, като опита им е бил осуетен. Каракачанов посочи, че нови 100 джипа ще бъдат закупени за охрана на границата. Той заяви, че армията активно подпомага гранична полиция, като са разработени планове при масови опити за преминаване на границата за активизиране на до 2700 военнослужещи с близо 500 единици техника, които да подпомогнат усилията на гранична полиция за отблъскване на мигрантите.

2. Състояние и развитие на основните политически партии

2.1 Социалдемократически и други лявоцентристки партии

2.1.1 БСП

В края на юли на национално съвещание БСП представи документа „Визия за България“. Той е с обем около 40 страници и представлява дългосрочна програма за управление. Идеята е програмата да бъде поставена на широко обществено обсъждане, след което да бъде приета като официален документ от конгреса на партията.

Във визията е заложено минималната работна заплата в страната да стане 60% от средната за предходната година. Предвижда се също така преизчисляване на всички пенсии; премахване на максималния осигурителен праг; поемане от държавата на осигурителните вноски на работещите майки с деца до 7 годишна възраст. По отношение на данъчната политика се предвижда намаляване ставките на ДДС за основните храни и лекарства, премахване на плоския данък и въвеждане на прогресивно подоходно облагане.

Документът предвижда още стратегическите предприятия, поставени в забранителния списък за приватизация, като БДЖ, Български енергиен холдинг, летища, пристанища, пощите, ВиК инфраструктура и др., да не се отдават на концесия. Печалбите от държавните предприятия да се събират в държавен инвестиционен фонд. Програмата предвижда още да се развиват приоритетно определени индустрии като електроника, информационните технологии, земеделието, производството на храни, фармация, химия и др. В документа е заложено балансирано развитие на регионите и регионализация на икономиката с оглед на ресурсите. Предвижда се специална програма за развитие на най-бедните региони в страната като Северозападна България, района на Странджа-Сакар. По отношение на реформата в здравеопазването е

представена идеята държавните и общински болници да не са търговски дружества, както сега е по закон.

При откриването на есенната парламентарна сесия лидерът на БСП Корнелия Нинова заяви, че парламентът започва своята работа при сериозно обществено напрежение, криза в правителството и криза в управляващото мнозинство. От парламентарната трибуна Нинова заяви, че депутатите на БСП тръгват сред хората, за да чуят гражданите, а в Народното събрание ще останат само 20 души. По думите ѝ този парламент е изчерпан и трябва да се върви към предсрочни парламентарни избори – колкото по-рано са те, толкова по-добре за страната. Нинова посочи, че парламентарното мнозинство се тресе от перманентни скандали, което ерозира държавността и засилва кризисните процеси в страната. Нинова заяви, че в ГЕРБ тече борба между лобита и това се вижда от противоречията по повод на министерските оставки. Нинова подчерта, че основен проблем в страната остават ниските доходи и бедността и те са истинската заплаха за националната сигурност. Тя заяви, че БСП ще търси широко съгласие по теми свързани с демографската криза и развитието на икономиката. Целта е представители на партията да организират дискусии из цялата страна, за да бъде изготвен окончателният вариант на „Визия за България“.

По повод поскъпването в цената на хляба от БСП поискаха начисления ДДС в неговата цена да бъде намален до 5%. За целта БСП ще внесе това искане в данъчните закони при обсъждане на бюджета за следващата година. С повишаването на цените на газа от 1 октомври се очаква още по-голямо поскъпване на стоките и от БСП заявиха, че трябва да бъде въведено диференцирано ДДС за продукти от първа необходимост. Според Корнелия Нинова намаляването на ДДС трябва да върви паралелно със засилен контрол, за да не бъде допусната спекула. В партията ще обсъдят също така предложението и за намаляване на ДДС върху лекарствата и бебешките храни. Предвижда се в проектобюджета на БСП да бъде включено и

създаването на фонд, който да подпомага българското производство и българските предприятия. По отношение на развитието на земеделието в страната Корнелия Нинова заяви, че от БСП ще предложат да се сложи таван на субсидиите и пренасочването им към производството на плодове и зеленчуци. Причините за това са, че според Нинова „10 фамилии в страната получават 75% от субсидиите в земеделието и то за зърнени храни, което ощетява другите“. По думите ѝ не е логично при плодородна земя за отглеждане на плодове и зеленчуци, страната да внася всичко отвън.

БСП направи промени в ръководството на парламентарната си група. На мястото на Желю Бойчев, който обяви, че ще се оттегли от политиката, за зам.-председател на парламентарната група бе избран народният представител Христо Проданов. Парламентарната група ще има и нов секретар. Това е Ирена Анастасова, която сменя досегашния секретар Георги Търновалийски.

Парламентарната група на БСП издигна за конституционен съдия от квотата на Народното събрание юриста и член на БСП Янаки Стоилов. Тази година приключва мандата на Цанка Цанкова от парламентарната квота. Стоилов беше дългогодишен депутат в Народното събрание, депутат във Великото народно събрание, приело настоящата конституция. Стоилов обаче отказа номинацията, с мотива, че не иска да участва в предизвестен избор.

През август бе арестуван бизнесменът Бенчо Бенчев, общински съветник в Бургас от групата на БСП. Арестът на Бенчев бе част от акция по задържане на организирана престъпна група, свързана с Димитър Желязков, по известен като Митьо Очите, за разпространение на наркотици и рекет. Обвинението твърди, че Бенчев е подпомогнал укриването на Митьо Очите в хотел в Истанбул, след като бе обявен за издирване с червена бюлетина от Интерпол. От ГЕРБ използваша случая да атакуват БСП, че в редиците им има лица, които получават обвинения за укривателство на хора от подземния свят. Общинският съ-

ветник от БСП Чанко Мирчев заяви, че Бенчев е дарил няколко десетки хиляди лева на местната структура на БСП в Бургас по време на последната изборна кампания. Това стана повод от ГЕРБ да обвинят БСП, че партията има черна каса, тъй като едно физическо лице може да дари не повече от 10 000 лв. в рамките на една календарна година. От ръководството на БСП побързаха да опровергават новината, че Бенчев е финансирал партията, като заявиха, че отчетите могат да бъдат видени на сайта на Сметната палата. От БСП се разграничиха от Бенчев и го изключиха от групата си общински съветници в Бургас.

В края на септември БСП подаде документи до СЕМ за получаване на лиценз за стартиране на телевизия. Тя ще се казва Българска свободна телевизия (БСТВ).

2.1.2 Други лявоцентристки партии

От по-малките леви партии единствено АБВ показва по-голяма активност през изминалите месеци. След промяната в ръководството на партията, която бе оглавена от Румен Петков, се забелязва известна активизация, не само по отношение на медийните изяви, но и като инициативи и политически позиции.

И през това тримесечие една от приоритетните теми за АБВ бе свързана с желанието за рестарт на АЕЦ „Белене“ и полагане на усилия от страна на правителството за намиране на стратегически инвеститор за реализация на проекта.

По инициатива на АБВ бе проведена среща в Министерски съвет между лидера на АБВ Румен Петков, бившия президент Георги Първанов и премиера Борисов. Основна тема на разговорите бе Македония в контекста на промяната на името на страната. От АБВ отново изрази опасения, че наименованието Северна Македония създава предпоставки за претенции към България и този въпрос трябва да бъде изяснен в разговори между българското и македонското правителство.

Румен Петков коментира и промените в правителството и по-специално в МВР. По думите му оставката на министър Радев отдавна трябваше да бъде поискана от премиера. Петков оцени избора на Младен Маринов за нов министър на вътрешните работи като добро решение, защото той е човек от системата, който познава отлично естеството на работа.

2.2 Десноцентристки партии

2.2.1 ГЕРБ

Излъчването на противоречиви сигнали от управляващите по повод поисканите от премиера оставки на тримата министри, допълнително създадоха усещането за криза и нестабилност в управлението. За това допринесе и все по-видимият вътрешен разнобой в ГЕРБ и по специално между премиера Борисов и председателя на парламентарната група Цветан Цветанов. След като премиерът поиска оставките на министрите, парламентарната група на ГЕРБ изрази резерви и дори се прокрадна възможността оставките да не бъдат гласувани, което само по себе си щеше да означава бламиране на премиера.

Желанието на ГЕРБ като партия бе да покаже пред обществото, че министрите не си тръгват заради несвършена работа или техни грешки, а защото могат да носят политическа отговорност дори и тогава, когато по независещи от тях обстоятелства е създадена обстановка на напрежение, вследствие на трагедията край Своге. Въпреки афиширането на тази теза, причините за реакцията на парламентарната група се дължат на борба на различни лобита в партията, което се видя и при оттеглената кандидатура на Александър Манолев. Цветанов отрече да има противоречия с премиера. Според него за това говорят от години политическите опоненти на партията, но в подобна теза няма нищо вярно.

В началото на новия политически сезон Цветан Цветанов обяви приоритетите на ГЕРБ от трибуната на Народното събрание. Партията

ще се фокусира върху продължаване на реформата в съдебната система и развитие на електронното правосъдие; утвърждаване на съдийското самоуправление; прилагане на актуализирана съдебна карта, която да преодолее регионалните диспропорции при натовареността и разпределението на делата. Предвиждат се изменения в Наказателния кодекс и в Закона за борба с домашното насилие, който да надгради превенцията и борбата с домашното насилие и защита на правата на жените и децата.

По отношение на бюджета и финансите от ГЕРБ ще предложат промени в данъчното законодателство. Предвижда се поправка в Закона за данъците върху доходите на физическите лица, с която ще бъде намалена административната тежест и ще се усъвършенстват данъчните облекчения за деца с увреждания и млади семейства.

От парламентарната група на ГЕРБ планират, законопроектът на Закон за хората с увреждания да бъде внесен в парламента през октомври 2018г. Чрез изцяло нова нормативна уредба ще се предвидят механизми за гарантиране на правата на хората с увреждания. Ще бъдат създадени условия и стимули хората с увреждания да се включват в пазара на труда, да получават средства от трудова дейност и да се интегрират в обществото.

ГЕРБ обявиха своята номинация за нов конституционен съдия от квотата на Народното събрание, който трябва да бъде избран съвсем скоро. Това е Красимир Влахов, който бе зам.-председател на Върховния касационен съд, но подаде оставка поради несъгласие с методите на работа на неговия председател Лозан Панов. Цветан Цветанов заяви, че издигат тази кандидатура, за да не бъдат обвинявани в политически назначения, а Влахов е доказан професионалист. С тази кандидатура окончателно отпаднаха слуховете, че министърът на правосъдието Цецка Цачева ще бъде номинацията за конституционен съдия на управляващата партия. Кандидатурата на Влахов ще бъде подкрепена и от Обединени патриоти.

2.2.2 Други десноцентристки партии

Въпреки обединението между ДСБ и „Да, България“ в „Демократична България“ и през това тримесечие формацията не показва електорален растеж. Социологическите проучвания показват, че около 2% от българските граждани биха гласували за „Демократична България“. Посланията и през това тримесечия бяха насочени в няколко направления: борба с корупцията, съдебна реформа, Русия като опасност за България и ЕС; критика към управляващите за сближаването им с популистите в Европа и за подкрепата им за режима на Орбан.

След подадената оставка от Божидар Лукарски, в началото на юли СДС избра за свой нов лидер досегашния зам.-председател на партията Румен Христов. За Христов гласуваха 369 делегати, а за неговия опонент Антон Койчев - 322. Румен Христов е член на СДС от 1990 г. Бил е министър на земеделието в служебното правителство на Стефан Софиянски през 1997 г. и кандидат-президент през 2011 г., издигнат от Синята коалиция.

Новият лидер на СДС заяви, че ще работи за консолидация на партията и възраждане на СДС, което да се превърне в притегателен център за обединение на дясното пространство в страната. За сега не е ясно какви съмишленици за обединение на дясното ще потърси новият лидер на СДС. От няколко месеца се тиражира идеята НСФБ на Валери Симеонов да се яви в коалиция на европейските избори със СДС. Тези слухове изглеждат все по-вероятни с оглед влошените отношения в коалицията „Обединени патриоти“ и заявеното намерение на Валери Симеонов да не участва в коалиция на европейските избори заедно със сегашните си партньори от „Атака“ и ВМРО.

Друга знакова фигура в дясното пространство Петър Москов, министър на здравеопазването във втория кабинет на Бойко Борисов, обяви намерението си за създаване на нов проект в дясното пространство. Така че в следващите месеци в навечерието на изборите за Европейски парламент ще станем свидетели

на нови коалиции в дясно, извън формата „Демократична България“. Това обаче прави проблематични шансовете на десните формации за успех на изборите, което показват и социологическите проучвания към този момент.

2.3 Центристски партии

2.3.1 ДПС

В началото на новия политически сезон председателят на ДПС Мустафа Карадайъ посочи, че от смяната на министри и предсрочни избори няма смисъл, ако няма визия „как да бъдат възстановени демократичните механизми на управление и как да се изгради отново авторитетът на държавността“. Той за пореден път подчерта сгрешения модел на управление като коалиционна формула. По думите му ГЕРБ са отдалечили страната от европейските ценности и са станали заложник на националпопулизма. Затова управлението е обречено.

В средата на септември почетния председател на ДПС Ахмед Доган закупи ТЕЦ „Варна“. Този актив - собственост на ЧЕЗ, бе продаден в края на миналата година на семейството на бившия министър в кабинета „Орешарски“ Данаил Папазов. ТЕЦ „Варна“ бе затворена през 2015 г., тъй като от ЧЕЗ я считаха за икономически нерентабилна и генерираща само загуби. Дни преди Доган да закупи централата, ТЕЦ „Варна“ и няколко ТЕЦ-а, свързани с Христо Ковачки, спечелиха търгове на Енергийния системен оператор за студен резерв от 1 август до средата на следващата година. По този начин купената от Доган централа ще получи 27,4 млн. лв.

По повод сделката, осъществена от Доган, лидерът на ДПС Мустафа Карадайъ заяви, че почетният председател на движението не се занимава с активна политика повече от 6 години, и той както всеки български гражданин е свободен да се занимава с икономическа и стопанска дейност.

2.3.2 „Воля“

През последните месеци „Воля“ се трансформира в популистка и евроскептична партия - стратегия, която нейният лидер Веселин Марешки вероятно счита, че ще бъде успешна с оглед предстоящите избори за Европейски парламент. „Воля“ така и не можа да изгради устойчив и разпознаваем облик за една година престой в Народното събрание, поради постоянния си опортюнизъм и заемане на разнопосочни позиции в зависимост от конюнктурни фактори. Това съвсем закономерно доведе до рязко намаляване на подкрепата за партията, която към този момент едва ли би имала шансове отново да попадне в Народното събрание. Социологическите проучвания през изминалите месеци сочат, че за партията биха гласували малко над 1% от избирателите.

Марешки се обяви в подкрепа на Виктор Орбан, като дори му е изпратил писмо за подкрепа. Той заяви, че „Воля“ не е против ЕС, а срещу политиката на Брюксел, „която съсипва демократична Европа“. Затова сега е несправедливо да се наказват правителства, които искат да защитят своите граници от мигрантите.

Марешки определи подаването на оставките на тримата министри след катастрофата край Своге за достойна постъпка на хора, които нямат пряка вина за случилото се, но поемат политическа отговорност.

2.4 Националистически партии

2.4.1 „Обединени патриоти“

Отношенията между лидерите на партиите в „Обединени патриоти“ и през това тримесечие останаха крайно изострени. Постоянните конфликти между лидера на „Атака“ Волен Сидеров и лидера на НФСБ Валери Симеонов ерозират доверието във формацията. Лидерът на ВМРО Красимир Каракачанов се опитва да стои встрани от конфликтите и да играе ролята на балансьор в сложните отношения със своите партньори. Както стана дума минис-

терските оставки доведоха до остра реакция от страна на Валери Симеонов, който обвини премиера Борисов, че взима авторитарно решения, без да се съобразява със своите партньори. Волен Сидеров застана на страната на премиера и заяви, че ще поиска оставката на Валери Симеонов като вицепремиер. Както и досега въпреки острите реплики и скандали в крайна сметка ситуацията бе нормализирана. На заседание на „Обединени патриоти“ бе препотвърдена председателката позиция на Волен Сидеров в парламентарната групата.

Отношенията в „Обединени патриоти“ се отразяват негативно на електоралната подкрепа към формацията. На миналите избори тя получи трети резултат, а сега повечето социологически проучвания и дават четвърта позиция след ДПС.

Едва ли промените в правителството ще доведат до по-спокойни за управлението дни. От началото на мандата до сега сме свидетели на скандали между коалиционните партньори, които ще продължат и занапред и ще се изострят с приближаването на европейските избори догодина. Всъщност може да се каже, че вече сме в режим на предизборна кампания и партиите преминават в конкурентен режим. Както стана дума вече Валери Симеонов на няколко пъти сподели, че неговата партия няма да участва в този формат на предстоящите избори за европейски парламент. Това обаче прави проблематични шансовете на патриотите за преодоляване на избирателната бариера. Не са изключени нови коалиционни формати в навечерието на изборите сред националистическите партии или обединяване на някои от тях с партии от традиционната десница като СДС например, за което вече стана дума.

2.5 Позиции на партиите по външната и европейската политика

Решението на Европейския парламент за стартиране на процедура за отнемане на гласа на Унгария бе една от темите, която поляризира политическите реакции в страната. По време на гласуването в Европейския парла-

мент решението за санкции срещу Унгария бе подкрепено само от петима евродепутати от България - Фелиз Хюсменова, Илхан Кючюк и Искра Михайлова от ДПС, Сергей Станишев от БСП и Светослав Малинов от ДСБ. Против бяха евродепутатите от ГЕРБ – Асим Адемов, Андрей Ковачев, Андрей Новаков, Емил Радев и Владимир Уручев, Николай Бареков от „България без цензура“, Ангел Джамбазки от ВМРО, Момчил Неков от БСП. Ева Майдел от ГЕРБ е гласувала с „въздържал се“, а Неджми Али (ДПС) и Петър Курумбашев и Георги Пирински (БСП) не са участвали в гласуването.

Красимир Каракачанов, лидер на ВМРО, вицепремиер и министър на отбраната заяви, че България категорично трябва да застане на страната на Унгария и Виктор Орбан. Според него се засягат въпроси за националния суверенитет и не може ЕС да се превръща в Съветски съюз. Каракачанов е на мнение, че Виктор Орбан защитава националните интереси на Унгария, а това е работата на всеки министър-председател. По думите му Унгария не заслужава да бъде наказвана, като това се прави единствено по идеологически причини с цел търсене на дивиденди преди предстоящите европейски избори. Според Каракачанов ЕС е съюз от суверенни държави, а не от провинции, които се управляват от чиновници, които никой не е избирал.

Корнелия Нинова заяви, че отнемането на гласа на Унгария е грешно и е път към разделение на Европа към различни групи от държави. А това няма да доведе до единна и силна Европа. Затова тя призова българското правителство да подкрепи Унгария, тогава когато се стигне до гласуване в Съвета на ЕС. Тази позиция на БСП и нейният лидер е поредното разминаване с позициите на ПЕС, такова каквото наблюдавахме по повод на Истанбулската конвенция.

От „Демократична България“ осъдиха решението на правителството да застане на страната на Унгария в спора с Брюксел. В декларация от формацията заявиха, че България се намира пред ключов избор – дали да за-

стане на страната на свободата, демократичните ценности или ще застане на страната на популизма и национализма. В позицията се посочва още, че правителството показва зависимост от Кремъл, а Борисов се „нарежда до пуделите на Путин в ЕС, до Орбан, льо Пен и Салвини“. От „Демократична България“ заявяват, че с гласуването си евродепутатите от ГЕРБ са подкрепили корупционния модел на управление на Орбан и съпротивата му срещу върховенството на правото.

Темата за влизане на страната в еврозоната, която стана актуална след заявката на правителството в началото на лятото да поиска приемане на България в механизма ERM 2 също среща разнопосочни реакции. По време на форума, на който бе представена „Визия за България“, Корнелия Нинова заяви, че БСП трябва да преосмисли позицията за влизането на страната в еврозоната. Според Нинова страната и банковия сектор все още не са готови. Тя призова дебат за това как приемането на еврото ще се отрази на страната и икономическото развитие. Затова по думите ѝ не трябва да се бърза с подобно решение. Това е още една тема, по която има разминаване между ГЕРБ и десните формации и БСП.

3. Обществено мнение

Проучване на изследователски център „Тренд“, проведено в средата на септември показва, че електоралните нагласи към партиите остават относително устойчиви. ГЕРБ продължава да бъде първа политическа сила, като за нея биха гласували – 22,9% от избирателите. Основната опозиционна партия БСП са втори с 19,7%. ДПС се нарежда на трето място с 6,4%, непосредствено зад тях са „Обединени патриоти“ с 5,7%. Това са четирите формации, които минават 4-процентната избирателна бариера. За „Демократична България“ биха гласували 2,2% от избирателите, за „Воля“ – 1,5%, за Реформаторския блок – 1,3%.

Половината от анкетираните са на мнение, че в страната не са необходими предсрочни

парламентарни избори, а 30% са на обратното становище.

Проучването показва намаляване на доверието във всички институции. 69% оценяват отрицателно работата на парламента, а едва 20% я оценяват като положителна. Работата на правителството се одобрява от 28% от анкетираните, а 61% не я одобряват. За разлика от парламента и правителството, президентът се радва на одобрението на 59% от избирателите, 28% оценяват негативно неговата работа.

4. Основни изводи и прогнози

1. Началото на новия политически сезон стартира с министерски оставки, което показва, че ни очаква гореща политическа есен. Събитията през последните месеци показват растяща нестабилност на управлението, която трудно може да бъде преодоляна с министерски оставки. Кризата с Търговския регистър, фалитът на „Олимпик“, некачественото пътно строителство са резултат от комплексни проблеми, които и занапред ще генерират подобни кризи. Натрупването на подобни скандали може да доведе до постепенна ерозия в подкрепата за управляващите. Още повече че ГЕРБ вече близо 10 години са в управлението, което води неминуемо до изхабяване. Едва ли промените в правителството ще доведат до по-спокойни за управлението дни. От началото на мандата до сега сме свидетели на скандали между коалиционните партньори, които ще продължат и занапред и ще се изострят с приближаването на европейските избори догодина.

2. Решението на БСП да напусне парламента, като остави само 20 свои представители, е в противоречие с принципите на парламентаризма, но е сигнал за това, че предизборната кампания на партията е в ход. Още повече, че Корнелия Нинова открито заяви, че партията ще се готви за избори „2 в 1“ - парламентарните избори заедно с европейските. Друг е въпросът от смисъла на това решение за напускане на парламента и какви позитиви ще донесе за партията. „Визия за България“ е опит

на БСП за очертаване на алтернатива на сегашното управление, но пред нея стои много по-важният въпрос – намиране на партньори, с които да реализира своята програма. Очевидно е, че партията няма потенциал за самостоятелно управление и социологическите проучвания показват това категорично. Очакванията са през следващите месеци БСП да се радикализира като опозиция. Това се видя и от последните събития с проваления кворум в Народното събрание, когато депутатите на БСП и ДПС, които бяха в залата, отказаха да се регистрират, за да покажат слабостта на парламентарното мнозинство.

3. По-малките леви партии, с изключение на АБВ, не се забелязват на електоралната карта. По всичко личи, че шансовете на друга лява формация извън БСП да направи нещо по-значимо като електорален пробив не са налице. Затова единствената правилна стъпка е намиране на диалог с БСП, какъвто обаче на този етап изглежда трудно осъществим.

4. Вътрешните противоречия в ГЕРБ стават все по-видими. Напрежението около промените в правителството между премиера и парламентарната група на партията показва, че вътрешните лобита в партията водят битка за позиции. Въпреки това трудно можем да говорим за центробежни процеси в ГЕРБ. През годините ГЕРБ се доказва като добре смазана електорална машина, която разчита на добре изградените организации по места и създадените клиентелистки мрежи. Отношенията на ГЕРБ с коалиционните им партньори са постоянно предизвикателство, което отнема съществен ресурс и енергия, но поне на този етап противоречията се разрешават в името на запазване на властта.

5. Постоянните скандали в „Обединени патриоти“ ерозират електоралната подкрепа за коалицията и подкопават доверието към правителството. Въпреки че на този етап лидерите преодоляват своите противоречия, напрежението между Волен Сидеров и Валери Симеонов показва, че бъдещето на коалицията е под въпрос. С приближаване на изборите за европейски парламент не е изключено коалицията

да се разпадне, още повече, че Валери Симеонов неколкократно заяви, че НФСБ няма да се яви на тях заедно със сегашните си партньори. А това може да означава само едно – преформатиране на парламентарното мнозинство или предсрочни парламентарни избори.

6. ДПС изглежда все по-консолидирана, а предизвикателството на ДОСТ от изборите миналата година изглежда по-скоро като спомен. Импиджовият проблем с ДПС обаче остава и няма изгледи да бъде разрешен. Делян Пеевски в общественото съзнание се превърна в символ на задкулисието в страната и константна величина в партията. Последните събития около почетния председател на движението Ахмед Доган, който закупи ТЕЦ „Варна“, са показателни, че ДПС представлява сложна организация, съчетаваща в себе си бизнес и политика. Този имидж прави партията нежелан партньор за другите партии.

7. През последните месеци „Воля“ се трансформира в популистка и евроскептична партия. Спадът в електоралната подкрепа за партията е значим, затова и нейният лидер Веселин Марешки търси нова електорална ниша. По всичко личи, че на изборите за Европейски парламент „Воля“ ще заложи на популизма и национализма. Това обаче едва ли ще им донесе успех.

8. По-малките десни партии остават със слабо електорално влияние. Въпреки обединението между ДСБ и „Да, България“ вече няколко поредни месеца не се забелязва електорален растеж. Останалите по-малки десни партии допълнително фрагментират дясното пространство, което прави проблемно преминаването им на изборителната бариера на изборите за Европейски парламент.

За автора:

Професор, доктор на философските науки, **Георги Карасимеонов** е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, директор е на Института за политически и правни изследвания. От 1991 до 1998 г. е председател на Българската асоциация за политически науки.

Издател

Фондация Фридрих Еберт | Бюро България
Ул. Княз Борис I 97 | 1000 София | България

Отговорен редактор:
Хелене Кортлендер | Директор, ФФЕ, Бюро България
тел.: +359 2 980 8747 | факс: +359 2 980 2438
<http://www.fes-bulgaria.org>

Заявки:
office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички, издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации, не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.